

Výpočet důchodu

Od r. 1996 byla zavedena tzv. dvousložková konstrukce důchodu.

- Každý důchod se skládá ze **dvou složek**: základní a procentní výměry
- součtem základní a % výměry dostaneme celkovou výši důchodu
- základní výměra je stanovena pevnou částkou, která je jednotná pro všechny důchody (výše základní výměry od 1.8. 2008 je 2170,- Kč/měs.) a
- procentní výměra se stanoví individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. – výše % výměry činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5% výpočtového základu.
- výše % výměry se zvyšuje za dobu výdělečné činnosti vykovávané po vzniku nároku na důchod a to za každých 90 kalend. dnů o 1,5% výpočtového základu
- výše % výměry činí nejméně 770,- Kč/měs.

Při stanovení výpočtového základu je nutno nejdříve určit:

1) rozhodné období - V případě přiznání důchodu do roku 2016 (včetně) počíná rozhodné období kalendářním rokem 1986 a končí kalendářním rokem bezprostředně předcházejícím roku, v němž se přiznává důchod. Po roce 2016 rozhodné období bude stanovováno v rozsahu 30 kalendářních roků bezprostředně předcházejících roku přiznání důchodu. Do rozhodného období se však nezahrnuje rok, ve kterém pojištěnec dosáhl 18 let věku a kalendářní roky předcházející.

2) úhrn ročních vyměřovacích základů – nejdříve **zjistit roční vyměřovací základy za jednotlivé kalendářní roky, které spadají do rozhodného období a vyloučené doby v tomto období** - Za roční vyměřovací základ pojištěnce se považuje úhrn vyměřovacích základů za jednotlivý kalendářní rok rozhodného období vynásobený koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. **Součtem těchto ročních vym. základů vynásobených koeficientem nárůstu získáme úhrn ročních vym. základů**

- **Vyměřovacím základem** za dobu po 31. 12. 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného na sociální pojištění a příspěvku na státní politiku (*vyměřovací základ VZ (zaměstnavatelé – úhrn VZ jejich zaměstnanců; zaměst-ci příjem od zam-ele za výkon zaměstnání; OSVČ – částka, kterou si osoba sama určí ne menší než 50% příjmů po odpočtu výdajů, přičem platí minimální a max. hranice VZ)* a za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení.

- **koeficient nárůstu všeobecného vym. základu** – slouží k eliminaci vlivu růstu obecné mzdové úrovně – cílem tedy je, aby úhrn vyměřovacích základů pojištěnce za kalendářní rok byl pro výpočet důchodu hodnocen ve výši, která by odpovídala jeho hodnotě při mzdové úrovni před přiznáním důchodu. – aktualizace – zrealnění mzdy. Je stanoven jako podíl všeobec. vym. základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, vynásobeného přepočítacím koeficientem, a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rk, za který se vypočítává roční vym. základ.

3) Vypočte se osobní vyměřovací základ –

tímto základem je měs. průměr součtu/úhrnu ročních vym. základů pojištěnce za rozhodné období:

$$\text{OVZ} = \frac{\text{úhrn ročních vyměřovacích základů za rozhodné období}}{\text{počet kalend. dnů v rozhodném období snížený o počet kalend. dnů vyloučených dob v tomto období}} \times 30,4167$$

4. stanovení výpočtového základu redukcí OVZ - v rámci solidarity vyšších příjmových skupin s nižšími příjmovými skupinami je osobní vyměřovací základ (průměr ročních vyměřovacích základů) redukován. Hranice pro redukcí výdělků se podle stanovených kritérií pružně zvyšuje nařízením vlády. K jejich zvýšení dochází vždy k 1.1., pokud % výměra vyplácených důchodů bude od předchozího stanovení hranic redukcí zvýšena alespoň o 5%.

Redukční hranice v roce 2009 jsou:

- plně se započítává částka do 10 500 Kč,
- z částky přesahující 10 500 Kč, nejvýše však do 27 000 Kč, se započítává 30 %,
- z částky přesahující 27 000 Kč se započítává 10 %.

Procentní výměra důchodu je počítána tak, že za každý rok pojištění do doby dosažení věkové hranice nároku na starobní důchod bude náležet 1,5% výpočtového základu

Příklad 1

Muž narozený 15. 1. 1947 požádal o řádný starobní důchod (podle § 29 zákona č. 155/1995 Sb.).

Jeho důchodový věk je 62 let. Tohoto věku dosáhne 15. 1. 2009 a do této doby získá celkem 45 roků pojištění. OVZ muže za rozhodné období 1986-2008 činí 23 890 Kč. Výpočtový základ se stanoví z osobního vyměřovacího základu 23 890 Kč následujícím způsobem:

- částka 10 500 Kč náleží v plné výši,
- k této částce se přičte 30 % rozdílu mezi částkou 23 890 Kč a částkou 10 500 Kč (13 390 Kč; 2. redukční hranice je 27 000 Kč) = 30 % z 13 390 Kč, tj. 4 017 Kč.

Výpočtový základ činí celkem 14 517 Kč (10 500 Kč + 4 017 Kč). Za každý rok pojištění náleží 1,5 % výpočtového základu, za 45 let pojištění činí tedy procentní výměra starobního důchodu 67,5 % výpočtového základu, tj. 9 799 Kč (zaokrouhлено na celé Kč nahoru), a základní výměra 2 170 Kč. Starobní důchod bude celkem ve výši 11 969 Kč.

Příklad 2

Zaměstnanec byl účasten důchodového pojištění nepřetržitě od 1. 1. 1969 do 31. 12. 2008 a získal tak celkem 40 let pojištění. Jeho výpočtový základ byl 12 000 Kč. K 1. 1. 2009, tedy 3 roky před dosažením důchodového věku, odejde do předčasného starobního důchodu. Tyto 3 roky znamenají 12 celých a 1 započaté období 90 kalendářních dnů, tj. ztrátu $13 \times 0,9 \% = 11,7 \%$.

Důchod se v tomto případě vypočítá následujícím způsobem:

- základní výměra stejná pro všechny důchody = 2 170 Kč,
- procentní výměra = za každý rok pojištění náleží 1,5 % výpočtového základu, tj. 7 200 Kč (1,5 % x 40 let x 12 000 Kč).

Výsledná částka se snižuje o 0,9 % i za každých započatých 90 kalendářních dní z doby před dosažením důchodového věku, tj. 1 404 Kč (0,9 % x 13 x 12 000 Kč). Původní částka 7 200 Kč se tedy snižuje o 1 404 Kč a procentní výměra starobního důchodu tak činí 5 796 Kč (7 200 Kč - 1 404 Kč). Celková výše předčasného starobního důchodu bude 7 966 Kč.

Příklad 3

Žena narozena 15. 5. 1952, jež vychovala 3 děti hodlá požádat o starobní důchod. Vypočítejte datum od kdy žena má nárok na řádný starobní důchod a spočítejte výši jejího důchodu, když tato žena získala 30 let doby pojištění a její OVZ za rozhodné období činilo 15 000,- Kč.

a) datum odchodu do důchodu: normálně 54 let tzn. 1952 + 54 = 15.5.2006 – 1995 = 11 let rozdíl, tzn. 11 x 4 = 44 měs. tj. 3 roky + 8 měs. tzn. 15.5. 2006 + 3r.8m. = **15.1.2010**

b) výše důchodu :

výpočtový základ:

redukce:

$$10500 + [0,3 \times (15\ 000 - 10\ 500)] = 10\ 500 + 1350 = 11\ 850,- \text{ Kč}$$

za každý rok pojištění činí 1,5% tzn. 30 x 1,5 = 45% z výpočtového základu:

$$\text{tzn. výše procentní výměry: } 0,45 \times 11850 = \mathbf{5332,5 \text{ Kč}}$$

+ základní výměra (2170,- Kč)

důchod činí : 7502,5

Příklad 4

Vypočítejte datum odchodu do řádného důchodu ženě nar. 15.7.1966, jež vychovala dvě děti a určete rozhodné období pro výpočet výpočtového základu.

$$1966 + 55 \text{ roků} = 15.7. 2021 + (26 \times 4) = 15.7. 2021 + 104 \text{ měs.} = 15.7.2021 + 8 \text{ r. a } 8 \text{ měs.} = 15.7. 2029 + 8 \text{ měs.} = \mathbf{15.3. 2030}$$

její věková hranice nároku na řádný starobní důchod bude 63 let a 8 měsíců